

mit vettek el ismét ebből a zöld világból, melyben a virágillatos tudományt tanítják. Mint tíz év óta minden őszi, az idén is levágtak egy darabot az egyetemi növénykert testéből. Talán jobb is, hogy nem sokáig folytathatják ezt a kegyetlen munkát: alig van már elvenni való a botanikus kertből, melynek tíz év előtti huszonnyolc hold területe lesovadt öt holdra. S még csak haragudni sem lehet ezért a kegyetlenségért. Minden darabnak, melyet a növénykertből levágtak, nagyszerű szerep jutott. A feláldozott kertből klinikák parkja lett. Az Üllői-út végén épült klinikai és más orvosi intézeteket helyezték be ebbe a zöld világba, melynek életerején betegen dobogó szívek erősödnek, s melynek hűs lombkarjai betegszobák ablakai előtt integetnek reménységet. Nem is abban van a hiba, hogy a klinikák parkot kaptak, hanem abban, hogy a növénykert elfogyott, mielőtt újról gondoskodtak volna, vagy az újnak csak reménybeli területe is meglenne.

A Margitsziget volt a tízéves területkeresés — mert ennyi idő óta folyik ez az eredménytelen munka — legutolsó állomása. A Margitszigetet bérbeadták, de természetesen nem azért, hogy a megelőző terv szerint, harminchatezer négyzetölet botanikus kert céljaira hasítsanak ki belőle. Sok tekintetből nem is lett volna kívánatos, hogy ez a tudományos intézmény a Margitszigetre kerüljön, de viszont bizonyos, hogy az 1908. évi XLVIII. törvény-cikk, mely a sziget megvételéről szól, határozottan, s különös hangsúllyal a szigeten jelöli ki a botanikus kert helyét. Most hogy a szigetet bérbeadták, mi van a törvénytől? De ne legyünk naivak, ne keressük a törvényeket ma, amikor egy bérleti szerződés bizonyára erősebb érvényű. Mi van azonban a botanikus kerttel, melynek számára területről — ha már a Margitszigetről kiszorult — elemi kötelessége gondoskodni a kormánynak? Megkérdeztük erre vonatkozólag dr. Mágócsy-Dietz Sándor egyetemi tanárt, a botanikai kert nagynevű igazgatóját, aki felelet helyett kérdéssel válaszolt:

— A jubileumom alkalmából kerestél talán fel?
— Nem, nem tudtam... de mindeneségre gratulálok...

— Köszönöm. De hozzá kell tennem, hogy a jubileumom a tizedik évfordulója annak, hogy területet keresek a botanikus kert számára és — nem kapok.

— A margitszigeti tervnek vége?

— Nem kaptam értesítést róla, de gyöngéden tudtomra adták... Eddig ugyanis, mióta a növénykert ottani elhelyezésének terve felmerült, mint hi-

Iktatószám

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

712.21

Hely

Botanikus kert

Idő

"1913"

Személy

Helyszám

Szerző

Cím A botanikus kertben.

Forrás: Pesti napló

Bp.

1913 4/8

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

vatalos személynek évenként szabadjegyet küldtek a szigetre. Az idén elmaradt a szabadjegy. Mint érték nem számít, de világosan megmondja, hogy semmi közöm többé a szigethez.

— Sokat veszt a tudomány azzal, hogy a terv nem sikerült?

— Őszintén szólva, én nem bánom. Nekem sohasem volt e célra ideálom a Margitsziget. Eltekintve attól, hogy a levegője páratelt s a talaja sem megfelelő egyes növények számára, az a nézetem, hogy ahol muzsika és ital van s ahol szép leányok járnak, még a legkiválóbb angol diák sem tudna tanulni. Jobb híjján mégis el kellett fogadnom a törvényben megszabott területet, most azonban már ez is elveszett.

Hatalmas térképet teregetett ki ennek a régi problémának fáradhatatlanul friss bogozója, a tudós professzor ur s ezen a mappán zöld vonalak jelezték, hogy tíz év alatt hány területről folytak tárgyalások. Tizenkét helyen viritottak a zöld vonalak. A kiszemelt területek között van a ligetelki dűlő, ahová az új löversenyter került s Rákosfalván a Róna-utca melletti térség. Ide, régebbi terv szerint az óriás méretű központi kórház került volna s mikor úgy határozták, hogy helyette a város különböző részein fiók-kórházakat emelnek, az ottani fiók mellett hely jutott volna a botanikus kert számára is. Jutott volna, de nem jutott.

— Mi most a terv? — kérdeztük.

— A kamara-erdőbe szeretném elhelyezni a növénykertet s ha nem tévedek, a tízévi kinlódás után oda is fog jutni. A kamara-erdő kincstári tulajdon s így a telekspekuláció nem akaszthatja meg a tervet. A talajviszonyok elég kedvezőek, igaz, hogy vízellátásról külön kell gondoskodni, de ez nem akadály. A nagyobbára északi lejtőkhöz lehet csatolni

déli lejtőket is s meg van oldva a kérdés. Ha a török-bálinti villamos kiépül, megfelelő lesz a közlekedés is. Amennyiben módom van rá, mindent elkövetek, hogy ezt a területet megkapjuk, mert a mai állapotok tarthatatlanok. Az összezsugorodott terület a tanulmányi igényeknek nem felel meg, kísérletezésre semmiféle térrel nem rendelkezik. A nagy fáradtsággal gyűjtött kincsek pedig az egyes területek átadásával elvesztek.

Beszédesen illusztrálta mindezt maga a növénykert. A sok változás és a területek elvesztése megbolygatta a rendszereket, mindenfelé zsufolt összevisszaságot teremtett. A régi módszerben épített, dűledező melegházakban szorongva húzódik meg a sok növénycsoda. Az exotikus színek, a nehéz virágpárák szinte ki akarnak törni ebből a ketrecből, melybe a kényszerítés zárta be. A délövi levélóriások kinlódva tolakodnak előre, elferdülve, világosság felé nyújtózkodva nőnek s egybegabalyodnak az őserdőkkel a légygökökkel.

Mindennek el kell pusztulni itt, de egy ideiglenesen összetákolta kerítés azt mondja, hogy nem a beteg kaosz fogja megölni a még megmaradt növényzetet. Az elmekórtani klinika felől áll ez az ideiglenes kerítés, melyet bizonyára nem volt érdemes erősen építeni, hiszen rövidesen beljebb fogják tolni s elvesznek még egy darabot a növénykertből. Talán az egészét. S akkor mégis meg kell csinálni másfelé.

A kamara-erdő csakugyan megfelelő hely lenne. Nem kellene tartani attól, hogy a város terjeszkedése hamarosan elsöpri a botanikus kertet. Mint ahogy elsöpörte az elsőt, mely a tudományegyetem Szombat-helyről való áthelyezésekor, 1765-ben Budán, a mai Karácsonyi-kert helyén nyílt meg. Ezt követte 1792-ben a második a mai Szép-utca (akkor Grüne-gasse) és a Reáltanoda-utca (Garten-gasse) mentén. Elhagyott vidék volt ez akkor, melynek véres eseményeként Haberle Károlyt a botanikai kert igazgatóját az intézetben meggyilkolták. A harmadik növénykert a Múzeum-köruton, a mai egyetem épületcsoport helyén állott. Míg a most haldokló növénykert 1846 óta van a mai helyen, régi elfelejtett temető felett. Stíszzerűek ezek a szomorú emlékek a botanikus kertben, pedig június volna, melynek jókedvéről éppen a fiúk és a fák fiatal ereje beszél...